

**[„MÂINE VOM PUBLICA...”] – de
Mihai Eminescu [22 iunie
1883]**

Mâine vom publica articolul din „Neue freie Presse” privitor la toastul ridicat de d. Petre Grădișteanu. Ne rezervăm a mai vorbi asupra acestui incident caracteristic; deocamdată observăm numai că, prin retractările și scuzele sub forma de comunicate făcute de guvern prin „Monitorul” de ieri, cestiunea pare terminată pe calea diplomatică între guvern și Imperiul austriac, însă nu o credem terminată între guvern și țară. Guvernul va avea să dea seamă opiniunii publice, întâi: pentru declamațiunile nesocotite ale oficialului d. Petre Grădișteanu, declamațiuni cari nu sunt câtuși de puțin ale unei persoane private, cum zice mincinos comunicatul. D. Petre Grădișteanu a avut situațiunea de leader al majorității în fostul Senat, astăzi este deputat în Constituantă și unul din purtătorii steagului moralității rosettești în cestiunea revizuirii. El este Benjaminul președintelui Consiliului, va să zică nu este o persoană privată și fără nici un rol oficial la acea solemnitate și, oricât de binevoitor ar fi d. Grădișteanu pentru guvernul de astăzi, nu credem să sufere în tăcere disprețuitoarele cuvinte ale „Monitorului”. A doua minciună a comunicatului, cumcă cuvintele d-lui Grădișteanu n-au fost nici esagerate nici neesact reproduse, ca martori avem sutele de persoane cari le-au auzit, ca probă scrisă „Monitorul” însuși, care, vorbind despre toastul d-lui Grădișteanu, vorbește de cuvinte bine – simțite, cu aplauze frenetice. În sfârșit, avem chiar mărturia personajului în cestic și scrisoarea care a trimis-o „României libere”. Dar cea ce dă o neasemănată importanță acestui discurs de sfârșit de masă este prezența Regelui la banchet. Orcine știe că, atunci când se întâmplă ca un suveran sau un președinte de republică să asiste la o solemnitate de felul acesta, toate discursurile și cele mai neînsemnate toasturi cari au să fie ridicate sunt comunicate guvernului, numărul și textul lor este hotărât dinainte și nimănui nu-i este permis nici a improviza o cuvântare care n-ar fi fost autorizată dinainte, nici a schimba ceva în textul discursului său. în Franța, care este o republică, așa se petrec lucrurile. D. Grevy n-a consimțit să asiste la banchetul de inaugurare al noului Hotel

de Ville decât după ce a fost complectă înțelegerea între guvern și municipalitatea Parisului asupra coprinderii discursurilor ce trebuia rostite și nu era vorba atunci decât de chestiuni curat interioare. La noi, o țară mică, înconjurată de puternici și uneori indispuși vecini, un Petre Grădișteanu își permite să atinge și să compromită cele mai delicate chestiuni ale politicii exterioare și să le rezolve în fața guvernului și să reguleze ex abrupto și cu vreo zece pahare de șampanie în creieri. Și aceia care înconjoară pe Regele, atât de severi asupra etichetei în alte împrejurări, în care ar fi rezultat mult bine și puțin rău să se dea o ușoară atingere, permite în fața lui să se calce toate regulele, nu numai ale etichetei monarhice, dar chiar ale celei mai simple bune – cuviințe; și toată tagma oficială adunată în această sărbătoare găsește firesc și cuviincios ca să luăm Basarabia, Banatul, Bucovina, Transilvania la sfârșitul mesei, cu armata de sticle goale și de pahare sparte. Ca d. Grădișteanu să fi fost special însărcinat de mareșalul Curții și de minister să închine în sănătatea femeilor române și celei mai nobile din ele, a augustei și respectatei soții a Regelui, asta e o chestie de etichetă interioară pe care familiarii palatului o combină, o hotărăsc după cum cred mai bine. Dar nu tot așa merge când același d. Grădișteanu, din ce în ce mai aprins, sare și peste hotarele țării și peste marginile celei mai vulgare prudențe; căci aceste hotare sunt păzite în timp de răzbel de armate și de întăriri serioase și, în timp de pace, de bunele cuviințe diplomatice. Care este rezultatul unor asemenea destrămări guvernamentale? Rezultatul cel întâi și cel mai trist este de a profana și a pângări un ideal frumos, o idee patriotică și măreață, care desigur pentru moment e respinsă de toți oamenii politici și chiar de patrioții înțelepți, dar care are dreptul să doarmă tainică și liniștită în cugetul câtorva nobili visători. A o lua cu brutalitate din casa ei locuință și să o dea pe mâna oficialilor este tot atâta ca și cum ai târî o vergină în saturnalele curtizanilor. Altă consecință este: de a reprezenta poporul român ca un popor revoluționar, neliniștit, care se uită neconținut peste

hotarele vecinilor săi și nu aspiră decât la răsturnări și la anexiuni, pe când în adevăr acel popor pacinic n-are alte aspirațiuni în afară decât a păstra ce are și înăuntru de a fi ceva mai puțin jefuit de banda guvernamentală.

Acei dar cari în fapt dau Basarabia, dau Dunărea, dar în cuvinte anexează toată românimea de la Nistru până la Tisa comit o îndoită crimă, întâi: de a înstrăina ce avem; al doilea: de a scuza până la un oarecare punct pe vecinii noștri de cotropirile lor, fiindcă le dau pretext prin fanfaronadele lor mișelești, la cari ei cei dintâi nu cred, le dau pretext de a încălca drepturile noastre pentru a-și apăra propriile lor hotare. Acest pretext este bun și diplomația străină știe minunat să se serve cu dânsul, deși ea cunoaște mai bine cât de puțin are a se teme de România lui Ion Brătianu și a lui Petre Grădișteanu. Lașitate în acte, obrăznicie în cuvinte: iată deviza guvernului actual, pe care viitorimea i-o va lipi pe frunte.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro